

Prostor je formiran tako da je osnovni i jedini subjekt u prostoru - muzejski predmet! On se posjetiocu nameće i posjetilac ga mora uočiti.

Da je zgrada ovog novog muzeja uspješno riješena i da je ispunila zadatak i očekivanja dokazuje ne samo glas stručne kritike nego još više broj posjetilaca koji raste i približava se milionskom broju.

A.B.

RÖMISCH - GERMANISCHES MUSEUM DER STADT KÖLN

RIMSKO - GERMANSKI MUZEJ GRADA KELNA

Pred nešto više od sedam mjeseci otvoren je u Kölnu vjerojatno jedan od najmodernijih muzeja u Evropi, Rimsko - Germanijski muzej, s 4 450 m² zatvorenog izložbenog prostora i 1483 otvorenog. Sticajem okolnosti još 1942. godine pronađen je, iskapanjem na južnoj strani kelnske katedrale, Dionizijev mozaik, te je zajedničkim radom muzealaca i arhitekata 1967. godine na tom mjestu i započeta gradnja ovog muzeja. Ovo zdanje, koje se nalazi u najstrožem centru grada, oduševljava svakodnevno, ne samo stručnjake muzealce, već i sve ostale posjetioce koji su namjerno ili slučajno ušli u njega. Već i činjenica da je u proteklih sedam mjeseci bilo preko sedamstotina tisuća posjetilaca govori dovoljno o popularnosti tog muzeja. To je upravo imponantna brojka za evropske prilike. Možda bi čak i u SAD, gdje su posjeti muzejima daleko veći nego u Evropi, bila vrijedna divljenja. Taj podatak o broju posjetilaca nas je naravno obradovao jer je to rezultat ne samo dobre već i atraktivne postave za široku publiku, a istovremeno i vrijedan primjer kojeg bi trebalo slijediti.

Pred oko dva mjeseca boravio sam u tom lijepom gradu na Rajni i iskoristio priliku da ponovo posjetim taj objekt. Već kod prvog susreta s tim novim Rimsko-Germaniskim muzejem bio sam impresioniran. No i ovoga puta ne jednako toliko ako ne možda i više oduševio.

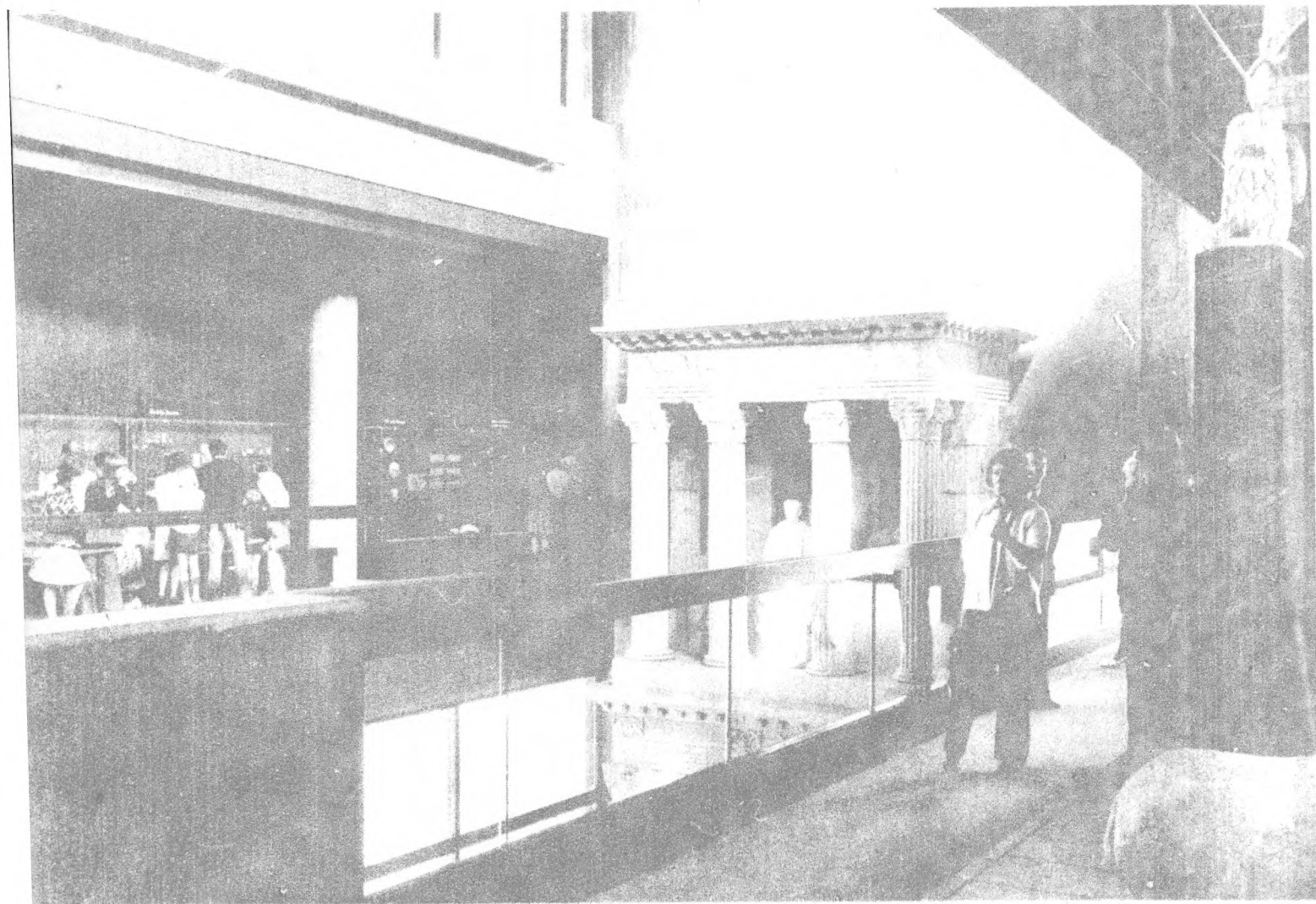
Muzejski kompleks je nastao u tri etape. Prvo je izgrađena studijska zgrada muzeja, samostalan objekt na jugoistočnoj strani cijelog kompleksa. U njemu se nalaze - studijska zbirka, biblioteka, velike radionice, te radne sobe naučnih radnika i tehničara. U drugoj etapi izgrađen je depo, a završni dio posla bila je zgrada samog muzeja. Svakako da je u trećoj etapi gradnje najteži i najosjetljiviji dio posla bilo rješenje prostora iznad Dionizijeva mozaika. To je zaista odlično riješeno pa je tako nastala Pobjednička dvorana nad tim mozaikom.

Zgrada muzeja, jednostavna u formi, nije arhitektura u klasičnom smislu, već je to neka vrsta "prostornog omotača" koji izolira slijed unutarnjih prostorija od slobodnog gradskog prostora te posjetilac ina osjećaj da se, prolazeći izložbenim prostorom, nalazi na otvorenom prostoru. No udino u muzej. U predvorju se nalaze grupe stolica za odmor, kutak za osvježenje, garderoba te muzejski prodajni prostor gdje se posjetiocu nude na prodaju katalogi

kelnskih muzeja, diapozitivi i razglednice eksponata Rimsko-Germanskog muzeja kao i "Römer Illustrierte", ustvari katalog ovog muzeja. Kao i sama zgrada muzeja niti katalog nije štampan u klasičnom smislu već kao publikacija s vrlo opširnim informacijama s toga poručja.

U ovom dijelu muzeja se nalaze i dvije predavaonice, veća i manja, u kojima se mogu održavati povremene izložbe, popularna predavanja kao i naučni skupovi. Na zapadnoj strani predvorja su široke stepenice koje vode u donji, Dionizijev, prostor i gore u veliku izložbenu dvoranu. Krenimo njima prvo gore u veliku dvoranu. Već sa stepenica pruža se divan pogled prema dolje na Dionizijev mozaik, biser ovoga muzeja, i prema gore na Poblacije nadgrobnih spomenika. Ono što najviše oduševljava u cijeloj postavi je činjenica da su spomenici smješteni slobodno u prostoru, tako da daju karakter i atmosferu prostorijama. To je neobično važno, za stručnjake napose, jer su eksponati vidljivi sa svih strana, a ostaloj publici daje ugodan vizuelni doživljaj i potiču želju da češće ovamo navrate i prošecu prostorijama. Ustvari možemo ovdje govoriti o muzeju bez "stražnje strane". Naravno, dosta je eksponata u vitrinama. To su npr. nalazi iz starog, srednjeg i mlađeg kamenog doba, željeznog doba, razni ukrasni predmeti, staklo, nakit, uljanice, novac, keramika, te ostali eksponati manjih dimenzija koji već zbog svoje prirode moraju biti smješteni u vitrine. Na donjem dijelu vitrina su natpisi na njemačkom i latinskom jeziku, kao i kratka objašnjenja o pojedinim eksponatima.

Prolazeći velikom izložbenom dvoranom posjetilac ima osjećaj kao da se nalazi usred rimskih ruina stare Coloniae. Osim vrlo dobrih "Römer Illustrierte", koje posjetioci naravno tek kod kuće mogu detaljnije pregledati i pročitati, i natpisa na eksponatima, posjetiocu se pruža mogućnost da se što bolje informira u samom muzeju. Na dvadesetpet mjesta u muzeju se nalaze ekrani na kojima se, nakon aktiviranja pritiskom na dugme, pojavljuju slike i zvuk. To su ustvari programi iz pojedinih područja vrlo pažljivo odabrani i stručno obrađeni da bi posjetiocu na pučki način dali što bolju i širu informaciju o određenoj epohi. Svaki od programa je slijed diapozitiva koji se u laganom ritmu automatski mijenjaju a popraćeni su tekstom. Hvale vrijedan je način na koji se taj tekst izgovara, razgovjetno i polako čitano, tako da ga posjetilac može pratiti i percipirati. Nedostatak je da zasada nema drugih jezičnih verzija, obzirom da su posjetioci i stranci koji ne vladaju njemačkim govornim jezikom te su tako prikraćeni u potpunom doživljaju muzeja. Uprava muzeja već za iduću godinu najavljuje englesku, francusku, talijansku i nizozemsku jezičnu verziju. Trajanje takvog, jednog, informativnog programa je od 15-20 minuta. Pomenimo još da je, što je ovdje vrlo važno, ispred svakog ekrana dovoljno stolica da posjetilac može sjesti. Svakako se ovdje treba osvrnuti i na priručnu biblioteku za posjetioce koja je smještena u jednom od malobrojnih modela, naime u rimskom gradskom tornju koji je postavljen u mjerilu 1 : 1 u velikoj izložbenoj dvorani. Zamisao muzealaca da na taj način, pružajući publici knjige na listanje, pokuša zatvoriti krug informacija o rimsko-germanskoj epohi je uspjela. Naime, u biblioteci su leksikoni, arheološki časopisi, stručne publikacije te romani i druga lakša literatura pisana na temu antike. Knjige i časopisi se ne mogu iznositi iz muzeja ali si zainteresirani mogu zabilježiti naslov a i pogledati cijenu koja je napisana na svakoj od publikacija

Rimsko - Germanski muzej u Kölnu

i kupiti u obližnjoj knjižari. To je vrlo dobra ideja jer se publika potiče na proširenje saznanja o tome dobu i upotpunjavanje informacija koje mu muzej bilo zbog pedagoških ili tehničkih mogućnosti nije mogao dati.

Ovaj muzej, ovakovim radom, postavom i pružanjem opširnih informacija, posjetiocu u potpunosti ispunjava jedan od vrlo važnih zadataka svakog muzeja - onaj prosvjetiteljski. Zaslugu za to u prvom redu možemo pripisati muzealcima i stručnjacima kao i svom osoblju muzeja koji su išli u širinu prema publici koja im se tako brojnim posjetom i odužuje, a isto tako i gradu Kölnu koji je taj projekt financirao. Naravno da stručnjaci neće mirovati već iz godine u godinu raditi na poboljšanju postave.

Muzej ima i nekoliko rimskih modela koji su rekonstruirani u mjerilu 1 : 1. To je već spomenuti gradski toranj, jedan od dvadesetijednog koliko ih je imala stara Colonia Claudia Ara Agrippinensium, a u njemu je smještena biblioteka. Izložena su i rekonstruirana rimska kola s prekrasnim okovom iz onog doba, rekonstruirani luk sjevernih gradskih vrata, Poblacijev nadgrobni spomenik smješten iznad Dionizijeva mozaika, te rimsko zidno slikarstvo.

Najveću slobodu u postavi nalazimo u prizemlju muzeja, u kome su muzealci na stilizirani način pokazali prostor za spavanje koji je u rimskoj Colonii bio vrlo jednostavan i oskudan, kuhinju skromno namještenu s loncima i posuđem (keramika, metal). Osim spomenutog tu je i blagavaonica s devet drvenih stolova koji su u ono vrijeme služili kao pomoćni stolovi uz jedače ležaljke. Na njima je različito posuđe koje posjetiocima omogućava uvid u njegovu svakodnevnu upotrebu.

U prizemlju je obrađena i tema "Smrt i grob", a tu je Dionizijev mozaik. Može se obići sa svih strana i posjetioci se teško od njega odvajaju jer ih on svojom ljepotom veže.

Na izlasku iz muzeja, povezana natkrivenim prostorom, nalazi se kavana gdje se posjetioci mogu, nakon obilaska muzeja, odmoriti. Spomenimo na kraju i spomenike, koji su smješteni slobodno u prostoru, kao i zidni kolazi urni, dijelova stupova i potpornih stupova. Jedna šetnja na kraju ovim prostorom, bogatim raznolikim spomenicima, čini posjetiocu odlazak još ljepšim, potpunijim, ali istovremeno i težin. Rimsko - Germanski muzej u Kölnu po bogatstvu izložaka a i kao arhitektonska cjelina zaista je vrijedan posjete.

Božo Biškupić

(Autor fotografija, uz tekstove o
Rimsko-Germanskom muzeju, B. Biškupić)